

Csak az egyetem javíthat

Szeged közegészségügyén.

SZEGED, június 18.

A magyar társadalom a közegészségügyet mindig az egészséges emberek közönyével szemlélgette, palópáloskodásával csak akkor szisszent fel, amikor baj volt s amikor már saját testében ragott a kór.

A legutóbbi orvoskongresszus egyik sajtótudósítója Kaffka Margit volt. Ő is, meg író is. Kétszeresen elvárhatuk volna tőle a megértést s mégis bizonyos csöndes tanáskodással írja le, hogy mi mindent követelnek az „orvosbácsik” a közegészségügy fejlesztésére: iskolákat, intenzívebb tanítást, az általános kultúra terjesztését a felnőttek között is, stb. stb. A Kecskeméti most lefolyt tanyai kongresszuson is szöbakerültek a siralmas közegészségügyi viszonyok: a hőmérszékéshelyi összesen két tanyai orvos. Fölpanaszolták az államnak régi bűnét, hogy a nemzetiségek előnyére mellőzték a magyarságot, nem törődtek vele s az alatt a tuberkulózis-halálozásnak sikerült az országban az első helyet az Alföldön elérni. A tanyai kongresszus ugyanazt követelte, mint az orvosok, de most — késsel a nyakukon — mintha megértőbbek volnának az emberek és türelmetlenebbek a fölszólalók.

— Tény, hogy az állam a nemzetiségi vidékeken sok intézményt létesített, nem kell azonban elfelejteni, hogy különösen a szász vidékeken, a községek és városok is minden tőlük telhetőt elkövettek. A nagy városokat nem is említve, a kis Medgyesnek már 1908-ban teljesen modern kórháza volt, Segesvárnak gyönyörű pavilonos megyei kórháza, a jelentéktelen Dicsőszentmártonnak 1910-ben modern kórháza, nagy elmebetegosztállyal, tudóbeteggondozóval. Szeged városának még ma sincsen semmije. A közfelfogás is más, volt szász vidéken. A közegészségügyi intézményeket nagy áldozatkészséggel és megértéssel létesítettek, kicsinyes, egyéni szempontok szerepét nem játszottak, a népet a tanítóik, papjaik s a papnék, akiknek jórésze evangélikus diakonissza volt, ránevelték és szoktatták az orvosi kezelésre s arra, hogy a kórházakat szívesen vegyék igénybe.

Nálunk a közegészségi nevelés mondhatni semmi. A gyermek már az elemiben látja, hogy a friss levegőre, tornára, szabadban való játékra szükség nincsen, mert a belvárosi községi elemi iskolában pl. az udvar faval, a tornaterem lisztel van tele s bűdös tantermekben ülnek a csinyek felváltva délelőtt, délután!

A kórházépítés egyesek ellenzésein mindig megbukott, a régi kórház rozoga, elavult és hiába kiváló vezetőjének minden igyekezete. A gyermekkorházat nem látogatják, amint a multkoriban olvashattuk, a 30 helyen 10 beteg van, pedig a lakosság és a betegek számát véve legalább száz ágynak kellene mindig elfoglalva lenni. Ezek a napisajtóban már százszor és eredménytelenül megvitatott kérdések. A városi intézmények diszharmonia miatt nem működhetnek és fejlődhetnek s a köz itta meg a levét. — Ezzel szemben az állami bábaképző már nagyszerűen működött. Mann tanár korának kiváló szakembere volt, egy generáció páciens gyógyított meg, számtalan orvost és bábát

nevelt fel. Tanársegéde, Mészáros Károly kutatójaival a világirodalomba is belekerült. Nagyon szépen fejlődött és még sokatígérő programja van a munkásbiztosító-pénztárnak: szakorvosi rendelőket állított fel, kórház és szanatórium felépítését tervezi. A hivatalos közegészségügyi fórum ezalatt vitalkozott, de a gondozókat a pénztártól — megszüntette.

Ma, amikor a magyarság megmeneküléséről beszél mindenki, amikor oly sok év mulasztását kellene helyrehozni, majdnem reménytelen volt a helyzet, ha nem jön az utópercben — Deus ex machinaként — az egyetem. Az a megterhelés, amit

a városnak momentán okoz, szászorosan megtérül, ha csak a rideg tényeket is vesszük. A tanítás intenzívebb lesz, mert az egyetem emeli az általános nívót. Impulzusokat ad tudományos munkára és azokra a helyekre, ahol a köz sorsát intézik, széles látókörű, kiváló szakembereket juttat. Kórházakat épít és ránevel a bizalmatlan magyart arra. A meddő Szegedből tudományos központ lesz, az ország második városából letűnnek az álnagyságok, a szolamok ideje lejár a nemzetmentésre, a tudomány és a munka karöltve is diadalmasan fog megbirkózni minden akadállyal.

(K.)

Tomcsányi nyilatkozott az új sajtótörvényről.

BUDAPEST, június 18. Tomcsányi Pál igazságügyminiszter a készen lévő új sajtótörvényt még a nyári szünet előtt a Ház elé terjeszti. Hétfőn ez ügyben ankét lesz, melyben a minisztereken kívül a sajtó képviselői is megjelennek. Az új törvény föllegessé tesz minden engedély-kérdést az utcai terjesztésre vonatkozóan és egyedüli faktor marad a lapok felelősségében.

Mindenre kitűnő hatással volt az eső.

Sok bor lesz az idén is. — Megkezdődött az aratás.

SZEGED, június 18.

(Saját tudósítónktól.)

A városi ember, aki a puhára tikkadt aszfaltos utakat és legjobb esetben a poros strandot rója, alig tud örülni az égi áldásszámba menő esőnek, amelyben a most elmúlt héten ugyancsak bőven volt részünk. Külön hangsúlyozni szinte fölösleges, hogy az idei termés háttáros a lét vagy nem lét kérdésével s ha a szegény satnya városi ember nem is sokat gondol a természettel, mert hiszen amugy sincsen földje, hál Isten, vannak még e csonka országban elegendő, akik tudnak örülni a valóban kedvezőre forduló terméskilátásoknak.

Munkatársunknak alkalma nyílt néhány nagyobb szeged-melléki birtokossal és az agrikultúra több szaktekinetelyével a kedvező időjárásról kapcsolatosan terméskilátásainkról beszélgetni. A kapott válaszokat az alábbiakban foglalhatjuk össze:

Az ipartestületi tagdíjak új rendje.

— Elégtétel Fejősöknek. —

SZEGED, június 18.

Az ipartestület előjárósága tegnap délután 5 órakor előjárósági gyűlést tartott Körmeny Mányás elnöklésével. A gyűlés főképpen Rajner Ferencnek a tagdíjak új kivétési módjára alkotott javaslatával foglalkozott és azt teljes egészében elfogadta.

Az új javaslat szerint az Ipartestület tagjait öt kategóriába sorozzák, melyekben külön-külön kisebb-nagyobb tagdíjakat szednek. Így a legkisebb tagdíj 20, a legnagyobb 300 korona évenként. Mindegyik osztályban három alosztály létezik, így az elsőben a tagdíj 20—30—40 korona, ebbe az osztályba a tagok zöme, 1400 iparos tartozik.

A javaslat mindenütt helyesléssel találkozott és ezzel ejősök is némi elégtételben részesültek, mert az előjáróság elvetette az adóslapon kiírt tagsági díjrendszer alkalmazását.

Ezenkívül csak a vendéglősök, kávéosok és szállodások szakosztályáról volt szó. Az előjáróság nem adta beleegyezését a nagyvendéglősök kiválásához a szervezetben jelenleg uralkodó rend fenntartása érdekében.

Az elmúlt esős napok és a hűvösre forduló időjárás különösen a kapás veteményekre és a szőlőre voltak kitűnő hatással. A burgonya, kukorica, paprika és más vetemények szinte szemlátomást fejlődnek. Ideálisan szépen fejlődik a szőlő is. A fűtők régen nem voltak ilyen szépek és egészségesek, mint ebben az évben és így remény van arra, hogy bortermésünk a legutóbbihoz hasonlóan kitűnő lesz. A bor minőségét természetesen bajos lenne ma még megjósolni. A gabonafélék közül az árpát és a rozst már legtöbb helyen vágják, sőt sok helyen, így a Pallavicini-féle uradalomban is már keresztetbe rakva áll a termés. A még talpon lévő gabonára, búzára és zabra is jó hatással volt az eső és ha csak közvetlenül a beérés előtt nem lesz rekkenő hőség, e tekintetben is jó közepes termésre lehet számítani.

Török-orosz egyesység.

ROTTERDAM, június 18. Törökország és Szovjet-oroszország közt katonai egyesység jött létre, melynek közös célja az európai államoknak a Dardanellákból való kiszorítása.

Korzó-Mozi

népünnepélye

június 26, vasárnap.

ZENE

Hangverseny. A Szegedi Zenészek-Egyesület nagysikerű bemutató szimfonikus hangversenyét f. hó 21-én, kedden délután 6 órai kezdettel megismélti. A zenekart Fichtner Sándor karnagy vezényli. Műsoron: Wagner: „Mesterdalnokok” előjátéka, Goldmark: Symphonia, Liszt: „Hungária” szimfonikus költeménye szerepel. Jegyek: Páholy 150, zsöllye 35, I. hely 25, ifjúsági jegy 6 korona a vigalmi adóval együtt s a „Kecske”-trafikban (Kárász-utca) kaphatók.

Azokhoz, akiket illet!

SZEGED, június 18.

(Saját tudósítónktól.)

Ujra és újra hangoztatnunk kell, már csak azért is, mert a hivatalos tényezők valami csodálatos nemörödséggel hallgatnak róla, hogy *Ujszeged és vele a Tisza—Maros szöge Csonka-Magyarországhoz van itélve s hogy abban még mindig benne ül a bitórló szerb.* Ujra és újra hangoztatnunk kell, hogy az a nemörödség, az az apátia, amelylyel a *szólásra nálunk illetékesebbek* ezt a kérdést agyonhallgatják, végzetes következményekkel járhat Szeged városára és vele az egész országra. A hallgatás beleegyezés, így véli a jog is és ha a szólásra illetékes hatóság nem emeli fel a szavát untalan Magyarország szerződéses jogának érdekében, akkor nekünk, a sajtónak kell felszólalnunk, kiabálnunk, felsikoltanunk. Lásd meg magyar kormány, lássátok meg, ti győztes nagyhatalmak, lásd meg egész világ, hogy itt a kultúra nevében küzdelemre-kárhozatra állt kultúrnapot fojt meg balkáni rablók zsákmányéhes önkénye.

Egy papírt adtak elénk, amelyen rajta volt nagy kötelességünk, majdnem semmit érő, kevés jogunk. Aláírták velünk. Aláírták ők is. Nem kérdezték meg bennünket, nagyon fáj-e? Nem alkudoztak. Ők szabták azt meg, minden pontjában, minden részletében. A határt is ők rajzolták meg. Talán úgy, hogy egy legyet megfürdettek pálinkában, aztán rátehtek Magyarországot térképére s ahol a kábult fereg végigtántorgott, azt a vonalat tették meg határnak. Ha nem is így csinálták, de éppen annyi az értelem benne, mintha így csinálták volna. De ez mindegy. Aláírták s ez most rájuk nézve kötelező volna. A nagyhatalmakra, a nagy nyugati demokráciákra éppen úgy, mint a kicsi siserahadra: az éhesekre, a komiszokra.

De nekik semmim sem. Még a saját szavuk sem. Vagy talán az a legkevésbé. Ők tudják legjobban, hogy mit ér az? Ők tudják legjobban, hogy semmit.

De ha mi, akiket az ő szavuk-nemtartása kevés életlehetőségünkől is megfoszt, ha mi ezt némán tűrjük, apatikus nemörödséggel, akkor ezzel szentesítjük a szöszegést, elismerjük az ő igazukat, jóváhagyjuk a saját haldios itéletünket.

Nem szólunk. Megnémultunk. Tűrünk. Rosszabbak vagyunk még a hernyónál is, mely legalább összekunkorodik, ha eltapossák. Pedig minden megnyilvánulásában ennek a mi szomorú, elerőtlenedett nemzetiségünknek ott érezzük a győztesek szöszegésének az átkát. Szegeden ma drágább a zöldség, mint a leveshus. Szegeden ma túrhettelen a lakásinség. Szegeden és körötte ma nem terem annyi élelem, amennyi ezt a másfél-száz ezer lakosú várost táplálja. És miért? Mert a váratlan győzelemtől ittas győztesek megszégik szavukat és — mert azok, akik itt protestálhatnának, nem emelik fel tiltakozó szavukat.

Pedig Szeged providenciális döntő faktor a jövő Magyarország kiépítésében. Kelet kapuja. Európa keleti forgalmának gyűjtő és levezető gőcpontja. A fejlődés leggyönyörűbb auspiciumaival hivatott: ságában és a haldíraiteltség szörnyű ájulataival a vezetőségében.

Ha valaha, úgy most volna Szegednek olyan vezetőkre szüksége, akik ennek a boldogalan városnak a sorsát a maga és az ország sorsa érdekében erélyesen képviselnék.